

LLEI 25/2002, de 25 de novembre, de mesures de suport al retorn dels catalans emigrats i llurs descendents, i de segona modificació de la Llei 18/1996.

DOGC núm. 3776, 05/12/2002

TEXT CONSOLIDAT

Vigència 18/03/2023 -

Al llarg de la segona meitat del s. XIX i la primera del s. XX l'emigració catalana a l'exterior va ésser força important. És difícil determinar el nombre de ciutadans dels Països Catalans que van emigrar a altres països, ja que les estadístiques oficials no ofereixen dades anuals continuades del moviment migratori fins al 1882, ni tampoc no es disposa de dades creuades sobre les zones d'origen dels emigrants i els països de destinació. D'altra banda, cal afegir que fins als anys cinquanta només es comptabilitzaven dades sobre l'emigració transoceànica.

Les causes d'aquest fenomen són diverses i, a grans trets, es poden classificar en causes de tipus econòmic i de tipus social. Pel que fa a les causes econòmiques, l'inici de la transició demogràfica i l'important augment de població que aquesta va produir van provocar que un país basat en l'activitat agrària com era Catalunya en aquell moment no pogués assumir tot aquest creixement demogràfic. D'altra banda, el gran èxode de població rural que es dirigia a les ciutats no podia ésser absorbit, ja que el procés d'industrialització es trobava encara a les beceroles.

És per això que els emigrants procedents dels Països Catalans eren, majoritàriament, jornalers i petits camperols que buscaven en l'emigració una millora de la seva situació sociolaboral.

Pel que fa a les causes de tipus social, es concreten, bàsicament, en la cadena migratòria generada per l'acció d'emigrants establerts a l'estranger, que feien saber les bones condicions de vida que tenien des que havien decidit emigrar, l'acció dels agents reclutadors enviats per països estrangers per tal de captar mà d'obra i, finalment, l'evasió del servei militar. En aquells moments, els països llatinoamericans que més immigració catalana van rebre foren Argentina i Cuba i, més endavant, Veneçuela, Brasil i l'Uruguai. A partir del 1930 aquesta situació va canviar, ja que es va paralitzar l'emigració a aquests països a causa de l'enduriment de la política d'immigració als països llatinoamericans com a conseqüència del Crac del 1929 i del futur desenvolupament de la Segona Guerra Mundial.

Ja al segon terç del s. XX cal destacar l'aparició d'un nou tipus d'emigrant provocat per la Guerra Civil i la posterior dictadura franquista: el refugià polític.

En aquest sentit, només el 1939 el total d'exiliats a tot l'Estat espanyol era de 140.000, dels quals més d'un terç eren catalans.

La destinació d'aquests refugiats fou principalment França -tot i disminuir arran de la Segona Guerra

Mundial- i, com ja havia estat tradicional en l'emigració catalana anterior, l'Amèrica Llatina.

Durant el període franquista l'emigració es produeix tant del camp a la ciutat com a l'estranger, sobretot a països europeus, la qual cosa permet una important font d'entrada de divises. Aquest procés s'aturà el 1973 amb la crisi del petroli.

Amb el temps, bona part dels emigrants catalans que al seu moment van haver d'abandonar Catalunya van anar tornant. Tanmateix, molts d'ells van decidir establir-se definitivament al país que els havia acollit i hi van formar família i una nova vida.

Els darrers anys, ateses les condicions de pobresa endèmica i desigualtat que hi ha en alguns països, especialment de l'Amèrica Llatina, bona part de catalans i de llurs descendents es plantegen retornar a Catalunya davant les condicions desfavorables que viuen a llurs països.

En aquest sentit, el Govern de Catalunya té un deute històric tant amb els catalans que van haver d'abandonar el nostre país per diversos motius com amb llurs descendents. És per això que cal articular tot un seguit de mesures per tal de facilitar-ne el retorn i la integració sociolaboral a Catalunya. La qual cosa s'ha d'entendre sens perjudici de les altres mesures i dels ajuts adoptats per l'Administració de l'Estat favorables, igualment, al retorn i a la integració sociolaboral d'aquests ciutadans.

En aquesta Llei s'empra el terme catalans en el sentit establert per l'Estatut d'autonomia.

Capítol I

Disposicions directives

Article 1

Principis i objecte

Aquesta Llei, basant-se en els principis d'igualtat, solidaritat, justícia social i subsidiarietat, regula les actuacions de suport als catalans i a llurs descendents que decideixen retornar a Catalunya per tal d'exercir-hi l'activitat professional o laboral i establir-hi la residència.

Article 2

Finalitat

1. La finalitat d'aquesta Llei és donar suport als emigrants catalans i a llurs descendents que vulguin retornar a Catalunya i que es trobin en situació de necessitat o desprotecció, per a atendre'n les necessitats bàsiques i afavorir-ne la integració social i laboral.
2. Aquesta llei estableix, per a assolir el seu objectiu, una prestació econòmica consistent en una subvenció de pagament únic i un conjunt d'actuacions d'informació i orientació en diversos àmbits, com el dels serveis socials, el laboral, el de la formació o el de l'habitatge.

Article 3

Condició de retornat o retornada

1. Als efectes del que estableix aquesta llei, tenen la condició de persones retornades i, per tant, el dret a acollir-se a les actuacions que estableix el Pla d'ajuda al retorn les persones que s'indiquen a continuació, sempre que compleixin les condicions de l'article 6:
 - a) Les persones amb nacionalitat espanyola que retornen d'un estat estranger i que, abans d'emigrar,

hagin tingut el darrer veïnatge administratiu a Catalunya.

b) Les persones nascudes a Catalunya que foren evacuades o bé que hagueren d'exiliar-se'n per raons polítiques i que mantenen llur residència a l'estranger.

c) Els cònjuges o les persones que, d'acord amb la legislació catalana, tinguin la condició de parella estable de les persones a què fan referència els apartats a i b, i els descendents d'aquestes fins al segon grau de consanguinitat.

2. Les sol·licituds d'una mateixa unitat familiar o nucli de convivència es tramiten en un únic expedient administratiu.

Article 4

Adquisició i pèrdua de la condició de retornat o retornada

1. La condició de retornat o retornada s'ha de sol·licitar en el termini dels sis mesos següents al retorn a Catalunya.

2. Als efectes del que estableix aquesta llei, s'entén que la condició de retornat o retornada es perd al cap de dos anys de la data del retorn definitiu a Catalunya.

Article 5

Persones destinatàries

[No vigent].

Capítol II

Requisits i obligacions de les persones destinatàries

Article 6

Requisits

1. Les persones a què fa referència l'article 3 han de complir les condicions següents:

a) Tenir més de divuit anys.

b) Haver residit en un estat estranger, com a mínim, sis anys continuats immediatament anteriors al retorn a Catalunya; o haver residit en un estat estranger deu anys no continuats, i d'aquests, els quatre darrers immediatament anteriors al retorn a Catalunya.

c) Estar empadronades a qualsevol dels municipis de Catalunya.

2. Les persones que són beneficiàries de qualsevol altre ajut econòmic públic derivat de llur condició de retornades no tenen dret a acollir-se, pels mateixos conceptes, a cap altra ajuda al retorn.

Article 7

Obligacions de les persones destinatàries

Les persones destinatàries del Pla d'ajuda al retorn estan obligades a comunicar a l'entitat gestora que correspongui, en el termini d'un mes, els canvis de situació personal o patrimonial que, d'acord amb aquesta llei, poden modificar, suspendre o extingir algunes de les prestacions.

Capítol III

Actuacions i prestacions

Article 8

Actuacions

Les ajudes per a la integració de les persones retornades que pateixin una situació de desprotecció per raons de caire socioeconòmic es recullen en el Pla d'ajuda al retorn, que consisteix en la informació i l'orientació sobre algunes o totes les actuacions següents:

- a) Els serveis i les prestacions públics que facilitin la integració a Catalunya.
- b) La prestació econòmica de pagament únic en els termes i les condicions establerts per l'article 9.
- c) La formació ocupacional.
- d) La inserció laboral, per mitjà del Servei d'Ocupació de Catalunya, i l'accés a plans d'ocupació.
- e) El treball per compte propi i l'autoocupació per mitjà de cooperatives i societats laborals a Catalunya.
- f) Les accions formatives que estableix la Llei 10/2010, del 7 de maig, d'acollida de les persones immigrades i de les retornades a Catalunya.
- g) L'habitatge social.
- h) La renda mínima d'inserció.
- i) L'obtenció de la nacionalitat espanyola.
- j) L'homologació i la convalidació tant de títols i d'estudis oficials com del permís de conduir.
- k) Totes les altres actuacions que siguin considerades pertinents.

Article 9

Prestació econòmica

1. Les persones que tenen la condició de retornades, d'acord amb el que estableixen els articles 3 i 6, i que acrediten una situació de necessitat econòmica d'acord amb el que estableix l'apartat 2, tenen dret a una prestació econòmica consistent en un ajut de caràcter universal i de pagament únic.
2. A l'efecte d'acreditar la situació de necessitat econòmica, s'entén que hi ha manca de recursos quan els ingressos personals dels dotze mesos anteriors a la sol·licitud siguin inferiors a l'indicador de renda de suficiència vigent a Catalunya. Aquesta quantia s'incrementa d'un 30% per cada membre de la unitat familiar o de la unitat de convivència que no té patrimoni ni ingressos.
3. L'import de la prestació equival al 12% de l'indicador de renda de suficiència fixat anualment per la Llei de pressupostos de la Generalitat.
4. La prestació econòmica establerta per aquesta llei no és transmissible i no pot ésser embargada, ni retinguda, ni donada en garantia de cap obligació.

Capítol IV

Gestió i organització administrativa

Article 10

Oficina de gestió unificada del pla d'ajuda al retorn

1. La Direcció General de Prestacions Socials ha de gestionar les actuacions que estableix aquesta llei i coordinar les que l'Administració de la Generalitat ha de dur a terme en aplicació del que determina el Pla d'ajuda al retorn.

2. Les funcions de l'Oficina de Gestió Unificada del Pla d'Ajuda al Retorn són:

- a) Verificar formalment les sol·licituds d'atorgament i la documentació que les acompanya.
- b) Elaborar periòdicament un informe d'avaluació sobre el funcionament del Pla d'ajuda al retorn per tal de valorar-ne el desenvolupament i els resultats de l'aplicació.
- d) [sic] Coordinar les diferents oficines d'organismes públics catalans situades a l'estranger per tal de donar a conèixer aquesta Llei al nombre més gran possible de catalans emigrats i utilitzar aquesta xarxa per facilitar l'execució de tràmits des de l'estranger.
- e) Les altres establertes per via reglamentària.

3. L'Oficina de Gestió Unificada ha d'emprar en la seva gestió les noves tecnologies de la comunicació per tal de facilitar la publicitat de les diferents actuacions establertes per aquesta Llei i l'execució de tràmits administratius mitjançant aquestes noves tecnologies.

4. El Govern ha de compartir informació sobre el desenvolupament del Pla d'ajuda al retorn amb altres comunitats autònomes que en disposin i amb el Govern de l'Estat en l'ús de les seves competències.

Article 11

Consell Assessor del Pla d'Ajuda al Retorn

1. Es crea el Consell Assessor del Pla d'Ajuda al Retorn, en el qual han d'ésser representats els diversos departaments de la Generalitat implicats en l'aplicació del Pla, i també les administracions locals, les entitats d'iniciativa social i les organitzacions sindicals i empresarials.

2. Les funcions del Consell Assessor del Pla d'Ajuda al Retorn són:

- a) Valorar els resultats de l'aplicació del Pla d'ajuda al retorn i el desenvolupament d'altres actuacions relacionades.
- b) Emetre informes sobre les consultes que li formuli el Govern.
- c) Les altres establertes per reglament.

Article 12

Aprovació del pla d'ajuda al retorn

1. L'Oficina de Gestió Unificada del Pla d'Ajuda al Retorn, d'acord amb les sol·licituds rebudes, ha de proposar a les direccions generals implicades en el desenvolupament del Pla d'ajuda al retorn una proposta de resolució per tal que resolguin l'aprovació, la denegació, la modificació o la suspensió de les prestacions establertes per aquest Pla.

2. Les persones sol·licitants i les beneficiàries poden interposar recurs contra la resolució davant l'òrgan competent que correspongui d'acord amb el procediment administratiu.

Article 13

Confidencialitat de les dades

Totes les persones i tots els organismes que intervinguin en qualsevol actuació referent al Pla d'ajuda al retorn són obligats a vetllar perquè es mantingui la reserva sobre les dades confidencials i la identitat de les persones destinatàries, a fi de salvaguardar-ne el dret a la intimitat, d'acord amb el que disposa la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal.

Article 14

Coordinació amb les oficines d'organismes públics catalans a l'exterior i els casals catalans

Les diferents oficines d'organismes públics catalans a l'exterior i els casals catalans reconeguts i inscrits al Registre de Casals -creat per l'article 8 de la Llei 18/1996- s'han de coordinar amb l'Oficina de Gestió Unificada del Pla d'Ajuda al Retorn, han de complir les funcions de punt d'informació per a donar a conèixer aquesta Llei i han de servir per a fer els primers tràmits des de l'estranger.

Disposicions addicionals

Disposició addicional Primera

Modificació de la Llei 18/1996

Es modifica l'article 4.a de la Llei 18/1996, que resta redactat de la manera següent:

"a) Les persones residents fora del territori de Catalunya, llurs cònjuges i llurs descendents, als quals es refereix l'article 6 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, i també les persones que són membres d'una unió estable de parella amb persones residents fora del territori de Catalunya."

Disposició addicional Segona

Renda mínima d'inserció

[No vigent].

Disposició addicional Tercera

Accés a les convocatòries d'habitatge social

[No vigent].

Disposició addicional Quarta

Reserva de llocs de treball

El Govern ha de reservar un 5% dels llocs de treball emmarcats en els ajuts destinats a la contractació de treballadors desocupats per a executar obres i serveis d'interès general i social, per a la subvenció dels costos salarials dels treballadors que ho desitgin i que compleixin els requisits fixats per aquesta Llei per a acollir-se al Pla d'ajuda al retorn o bé que ja gaudeixin de la condició de retornat o retornada.

Disposició addicional Cinquena

Contractació en origen

El Govern, per mitjà de la xarxa d'intermediació i selecció laboral en origen (XILA), en col·laboració amb els casals catalans de l'exterior, ha de facilitar la contractació en origen de les persones que ho desitgin i que compleixin els requisits fixats per aquesta Llei per a acollir-se al Pla d'ajuda al retorn o bé que ja gaudeixin de la condició de retornades.

Disposició addicional Sisena

Entitats representatives de les persones retornades

Es faculta el Govern per a canalitzar, dins el Pla d'ajuda al retorn, les polítiques que es considerin oportunes per mitjà de les entitats representatives a Catalunya de les persones retornades o de les

associacions d'immigrants de països en els quals resideixen contingents importants de descendents de catalans.

Disposicions finals

Disposició final Primera

Desenvolupament i aplicació

Es faculta el Govern per a dictar, en el termini de sis mesos des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, les normes necessàries per a desenvolupar-la i aplicar-la.

Disposició final Segona

Entrada en vigor de les obligacions

L'entrada en vigor d'aquesta Llei no implica l'augment de crèdits ni la generació de despeses amb càrrec al pressupost vigent. Les obligacions derivades d'aquesta Llei, si escau, entren en vigor a partir de l'exercici pressupostari vinent.

Afectacions passives (15)

Article 9 apartat 1 modificat per l'article 52 de la LLEI 3/2023, del 16 de març, de mesures fiscals, financeres, administratives i del sector públic per al 2023.

La referència a determinats òrgans i càrrec modificada per la DF Primera Apartats 1 i 2 del DECRET LLEI 25/2020, de 16 de juny, de mesures extraordinàries en matèria social i de caràcter fiscal i administratiu.
"Disposició Final Primera.

1. Les referències que la Llei 25/2002, del 25 de novembre, de mesures de suport al retorn dels catalans emigrats i llurs descendents, i de segona modificació de la Llei 18/1996, i el Decret 268/2003, del 4 de novembre, de desplegament de la Llei 25/2002 fan a l'Oficina de Gestió Unificada del Pla d'Ajuda al Retorn i al Consell Assessor del Pla d'Ajuda al Retorn s'han d'entendre fetes, respectivament, a la Direcció General de Prestacions Socials i a la Taula de Ciutadania i Immigració.

2. Les referències que la Llei 25/2002, de 25 de novembre i el Decret 268/2003, de 4 de novembre fan al gerent o la gerent de l'Oficina de Gestió Unificada del Pla d'Ajuda al Retorn s'han d'entendre fetes al director o directora general de Prestacions Socials."

Article 10 Apartat 1 modificat per la DF Primera Apartat 3 del DECRET LLEI 25/2020, de 16 de juny, de mesures extraordinàries en matèria social i de caràcter fiscal i administratiu.

Article 2 Apartat 2 modificat per art. 100 de la LLEI 10/2011, del 29 de desembre, de simplificació i millorament de la regulació normativa.

Article 3 modificat per art. 101 de la LLEI 10/2011, del 29 de desembre, de simplificació i millorament de la regulació normativa.

Article 4 modificat per art. 102 de la LLEI 10/2011, del 29 de desembre, de simplificació i millorament de

la regulació normativa.

Article 5 derogat per art. 103 de la LLEI 10/2011, del 29 de desembre, de simplificació i millorament de la regulació normativa.

Article 6 modificat per art. 104 de la LLEI 10/2011, del 29 de desembre, de simplificació i millorament de la regulació normativa.

Article 8 modificat per art. 105 de la LLEI 10/2011, del 29 de desembre, de simplificació i millorament de la regulació normativa.

Article 9 modificat per art. 106 de la LLEI 10/2011, del 29 de desembre, de simplificació i millorament de la regulació normativa.

Disposició addicional Segona derogada per art. 107 de la LLEI 10/2011, del 29 de desembre, de simplificació i millorament de la regulació normativa.

Disposició addicional Tercera derogada per art. 107 de la LLEI 10/2011, del 29 de desembre, de simplificació i millorament de la regulació normativa.

Desplegada per DECRET 268/2003, de 4 de novembre, de desplegament de la Llei 25/2002, de 25 de novembre, de mesures de suport al retorn dels catalans emigrats i llurs descendents.

Modificada per la LLEI 10/2010, del 7 de maig, d'acollida de les persones immigrades i de les retornades a Catalunya. (Correcció d'errada en el DOGC núm. 5649, pàg. 45622, de 14.6.2010).

Les referències que la Llei 25/2002 fa a l'Oficina de Gestió Unificada del Pla d'Ajuda al Retorn i al Consell Assessor del Pla d'Ajuda al Retorn s'han d'entendre fetes, respectivament, a l'Agència de Migracions de Catalunya i a la Taula de Ciutadania i Immigració. Així mateix, les referències que la Llei 25/2002 fa al gerent o la gerent de l'Oficina de Gestió Unificada del Pla d'Ajuda al Retorn s'han d'entendre fetes al director o directora de l'Agència de Migracions de Catalunya

Article 10 Apartat 1 modificat per DA 4a.3 de la LLEI 10/2010, del 7 de maig, d'acollida de les persones immigrades i de les retornades a Catalunya. (Correcció d'errada en el DOGC núm. 5649, pàg. 45622, de 14.6.2010).

Afectacions actives (1)

Modifica article 4 Apartat a, de la LLEI 18/1996, de 27 de desembre, de relacions amb les comunitats catalanes de l'exterior.

Consideracions legals

Els textos consolidats (o versions actualitzades) de les normes que ofereix el Portal Jurídic de Catalunya no tenen caràcter oficial.

Enllaç a aquesta versió

<https://portaljuridic.gencat.cat/ca/document-del-pjur/?documentId=293239&language=ca&validity=1966126&traceability=02>